

Motion

1984/85:1440

Filip Fridolfsson m. fl.

Lagstadgad negativ föreningsrätt

Ingen ifrågasätter i dag den självklara rätten att fritt organisera sig på arbetsmarknaden.

Denna rätt är skyddad i grundlagen och för arbetsmarknaden också infogad i 7 § medbestämmandelagen. Enligt denna paragraf ges "rätt för arbetsgivare och arbetstagare att tillhöra arbetsgivare- eller arbetstagareorganisation, att utnyttja medlemskapet och verka för organisationen eller för att sådan bildas".

Någon motsvarande rätt att stå utanför en arbetsmarknadsorganisation finns inte inskriven i lag trots att en sådan rätt i en demokratisk stat bör vara lika självklar.

Frågan om ett skydd också för den negativa föreningsrätten behandlades av nya arbetsrättskommittén som trots flera års arbete inte kom fram till att en negativ föreningsrätt skulle införas. Kommittén drog slutsatsen att en sådan lag som skulle utsträckas att omfatta även arbetssökande, i sak blir en fråga om man skall lagstifta mot s. k. organisationsklausuler, dvs. förbehåll i kollektivavtal om att en arbetsgivare åtar sig att endast anställa arbetskraft som tillhör en viss organisation.

Så kan naturligtvis bli fallet. Vi menar emellertid att den enskildes rätt att fritt välja om vederbörande vill ansluta sig till en ideell organisation eller ej måste överordnas arbetsmarknadens parterers möjligheter att utestänga arbetsgivare/arbetstagare från att erhålla arbete enbart på den grund att vederbörande inte är medlem i en avtalslutande organisation.

Behovet av en negativ föreningsrätt kan bl. a. illustreras med att en av de största organisationerna på arbetsmarknaden, Landsorganisationen, tillämpar ett system som i princip omöjliggör medlems utträde. I LO:s normalstadgar uttalas att "Fackföreningsrörelsens principiella inställning till utträdesrätt för medlem ur ett fackförbund är den att sådan rätt saknas". Enligt en dom i högsta domstolen är detta system "ägnat att inge allvarliga betänkligheter ur rättssäkerhetssynpunkt". Behovet av en negativ föreningsrätt har ytterligare förstärkts genom några fackliga organisationers försök och beslut att teckna kollektiva försäkringar för samtliga medlemmar utanför det kollektivavtalsreglerade området.

Någon ny utredning för att bereda frågan behöver emellertid inte tillsättas för att utreda denna självklara rätt att i en demokratisk stat stå utanför en förening.

Det bör därför ankomma på regeringen att utarbeta ett förslag till negativ föreningsrätt.

Med stöd av det anförda hemställs
att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag till lagstadgad
negativ föreningsrätt.

Stockholm den 23 januari 1985

FILIP FRIDOLFSSON (m)

MARIANNE KARLSSON (c)

OLLE GRAHN (fp)

KJELL JOHANSSON (fp)